

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

16 decembrie 2010*

În cauza C-137/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Raad van State (Țările de Jos), prin decizia din 8 aprilie 2009, primită de Curte la 15 aprilie 2009, în procedura

Marc Michel Josemans

împotriva

Burgemeester van Maastricht,

* Limba de procedură: olandeza.

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul J.N. Cunha Rodrigues, președinte de cameră, domnii A. Arabadjiev, A. Rosas (raportor), A. Ó Caoimh și doamna P. Lindh, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 29 aprilie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Josemans, de A. Beckers, avocat;

- pentru Burgemeester van Maastricht, de S. A. R. Lely, avocat;

- pentru guvernul olandez, de doamnele C. Wissels și M. Noort, precum și de domnul J. Langer, în calitate de agenți;

- pentru guvernul belgian, de doamna C. Pochet și de domnul L. Goossens, în calitate de agenți;

- pentru guvernul german, de domnii M. Lumma și J. Möller, în calitate de agenți;

- pentru guvernul francez, de doamna E. Belliard, de domnul G. de Bergues și de doamna A. Czubinski, în calitate de agenți;

- pentru Comisia Europeană, de domnii H. van Vliet și I. Rogalski, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 15 iulie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 12 CE, 18 CE, 29 CE și 49 CE.

- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Josemans, administratorul coffee-shopului Easy Going, pe de o parte, și Burgemeester van Maastricht (primarul localității Maastricht), pe de altă parte, pentru motivul că acesta din urmă a dispus închiderea temporară a localului în cauză ca urmare a două procese-verbale de constatare a faptului că în local fuseseră admise persoane care nu aveau reședința în Țările de Jos, nerespectându-se astfel dispozițiile în vigoare în această localitate,

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

- 3 Necesitatea de a combate drogurile, în special prin pedepsirea traficului ilicit de droguri și prin prevenirea consumului de stupefiante, precum și a toxicomaniei, a fost recunoscută prin mai multe acte și instrumente ale Uniunii.

- 4 În Decizia-cadru 2004/757/JAI a Consiliului din 25 octombrie 2004 de stabilire a dispozițiilor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor și sancțiunile aplicabile în domeniul traficului ilicit de droguri (JO L 335, p. 8, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 66) se menționează, în considerentul (1), că traficul ilicit de droguri reprezintă o amenințare pentru sănătatea, siguranța și calitatea vieții cetățenilor Uniunii Europene, precum și pentru economia legală, stabilitatea și siguranța statelor membre.

- 5 Potrivit articolului 2 alineatul (1) litera (a) din Decizia-cadru 2004/757, fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a garanta că următoarele fapte intenționate sunt pedepsite atunci când sunt săvârșite fără drept: producerea, fabricarea, extragerea, prepararea, oferirea, comercializarea, distribuirea, vânzarea, livrarea în orice condiții, intermedierea, expedierea, expedierea în regim de tranzit, transportul, importul sau exportul de droguri. La alineatul (2) al acestui articol se precizează că faptele menționate la alineatul (1) nu sunt incluse în domeniul de aplicare al acestei

decizii-cadru în cazul în care sunt săvârșite exclusiv pentru consumul personal al autorilor acestora, astfel cum este definit de legislația internă.

- 6 Potrivit articolului 1 din Protocolul privind integrarea acquis-ului Schengen în cadrul Uniunii Europene, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene prin Tratatul de la Amsterdam, 13 state membre ale Uniunii, printre care Regatul Țărilor de Jos, sunt autorizate să instituie între ele, în cadrul juridic și instituțional al Uniunii Europene, precum și al Tratatelor UE și CE, o cooperare consolidată în domeniul aflat sub incidența domeniului de aplicare al acquis-ului Schengen, astfel cum este acesta definit în anexa la protocolul menționat.
- 7 Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune (JO 2000, L 239, p. 19, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 183), semnată la Schengen (Luxemburg) la 19 iunie 1990, face parte din acquis-ul Schengen astfel definit.
- 8 Articolul 71 alineatul (1) din această convenție prevede că părțile contractante se angajează, cu privire la vânzarea directă sau indirectă de substanțe narcotice și de substanțe psihotrope de orice fel, inclusiv cannabis, și la deținerea acestor produse și substanțe în vederea vânzării sau exportului, să adopte, în conformitate cu convențiile existente ale Organizației Națiunilor Unite, toate măsurile necesare pentru a preveni și a pedepsi traficul ilegal de substanțe narcotice și de substanțe psihotrope.
- 9 La alineatele (2)-(4) ale acestui articol sunt precizate diferitele măsuri pe care părțile se angajează să le ia în cadrul prevenirii și pedepsirii, printre altele, a exportului și importului ilicite de substanțe narcotice și substanțe psihotrope, inclusiv cannabis,

precum și în cadrul vânzării, furnizării și mânuirii acestor produse și substanțe. Potrivit alineatului (5) al aceluiași articol, părțile vor face tot posibilul pentru a preveni și a combate efectele negative generate de cererea ilegală de substanțe narcotice și de substanțe psihotrope.

- 10 Anumite instrumente ale Uniunii, precum Rezoluția Consiliului din 29 noiembrie 1996 privind măsurile de combatere a problemei turismului drogurilor în cadrul Uniunii Europene (JO C 375, p. 3) și Acțiunea comună din 17 decembrie 1996 adoptată de Consiliu în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană referitoare la apropierea legislațiilor și a practicilor statelor membre ale Uniunii Europene în combaterea toxicomanei și pentru a preveni și a combate traficul ilicit cu droguri (JO L 342, p. 6, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 42), urmăresc în mod explicit combaterea turismului drogurilor.

- 11 Uniunea este parte la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, încheiată la Viena la 20 decembrie 1988 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1582, nr. 1-27627). Conform declarației anexate la Decizia 90/611/CEE a Consiliului din 22 octombrie 1990 privind încheierea în numele Comunității Economice Europene a Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope (JO L 326, p. 56, Ediție specială, 11/vol. 6, p. 115), Comunitatea este competentă în domeniul politicii comerciale privind substanțele utilizate frecvent pentru fabricarea ilicită a stupefiantelor sau a substanțelor psihotrope.

Reglementarea națională

- 12 Potrivit Legii din 1976 privind stupefiantele (Opiumwet 1976), deținerea, comercializarea, cultivarea, transportul, fabricarea, importul și exportul de stupefiante, inclusiv

canabisul și derivatele sale, sunt interzise. Aceste fapte sunt pasibile de sancțiuni penale, cu excepția situației în care substanța sau produsul în cauză este utilizat în scopuri medicale, științifice sau educative și cu condiția să fi primit autorizație prealabilă în acest sens.

- 13 Regatul Țărilor de Jos aplică o politică de toleranță în privința vânzării și a consumului de canabis. Această politică se întemeiază pe o distincție între, pe de o parte, drogurile așa-numite „tari”, care antrenează riscuri inacceptabile pentru sănătate, și, pe de altă parte, drogurile așa-numite „ușoare”, care, deși sunt considerate „cu risc”, nu suscită aceleași preocupări.

- 14 Politica de toleranță a fost pusă în aplicare în cadrul directivelor adoptate de College van procureurs-generaal (Colegiul procurorilor generali). Autoritățile competente s-au întemeiat pe principiul oportunității urmăririi penale pentru a duce o politică de sancționare selectivă. În interesul unei activități eficiente de urmărire penală, vânzarea de canabis este tolerată în cantități strict limitate și în condiții supravegheate, acordându-se astfel prioritate pedepsirii altor infracțiuni, considerate mai periculoase.

- 15 Această politică de toleranță își găsește expresia mai ales în înființarea de coffee-shops. În asemenea localuri, care intră în categoria localurilor de tip restaurant, canabisul este vândut și consumat la fel ca alimentele și ca băuturile nealcoolice. În schimb, vânzarea băuturilor alcoolice este interzisă.

- 16 Autoritățile locale pot autoriza coffee-shopurile, cu respectarea anumitor criterii. Asemenea localuri necesită o licență de exploatare și trebuie să îndeplinească aceleași condiții de administrare și de igienă ca și cele aplicabile celorlalte localuri de tip restaurant.

- 17 Condițiile în care poate fi tolerată comercializarea de canabis în coffee-shopuri sunt stabilite la nivel național prin directivele adoptate de Openbaar Ministerie (Ministerul Public). Aceste criterii, cunoscute sub denumirea „criteriile AHOJG”, sunt următoarele:

„A («affichering») drogurile nu pot face obiectul publicității; H («harddrugs») nu se pot vinde niciun fel de droguri tari; O («overlast») coffee-shopul nu trebuie să provoace tulburări; J («jeugdigen») este interzisă vânzarea de droguri minorilor (sub 18 ani), iar accesul în localuri trebuie să le fie interzis; G («grote hoeveelheden») este interzisă vânzarea a mai mult de 5 grame de persoană pentru orice tranzacție. În plus, stocul de comerț («handelsvoorraad») al unui coffee-shop în care comerțul este tolerat nu poate depăși 500 de grame.”

- 18 Localitatea Maastricht a adoptat în materie de canabis o politică prin care definește, printre altele, anumite condiții stricte în care un număr limitat de coffee-shopuri este tolerat. La data faptelor din acțiunea principală, acest număr era stabilit la 14.

- 19 În vederea reducerii turismului drogurilor sau chiar a împiedicării acestuia, prin decizia din 20 decembrie 2005, Gemeenteraad (Consiliul local) al acestei localități a introdus un criteriu de reședință în Regulamentul general al localității Maastricht (Algemene plaatselijke verordening Maastricht), în versiunea din 2006 (denumit în continuare „APV”). Această modificare a intrat în vigoare la 13 ianuarie 2006.

- 20 Potrivit articolului 2.3.1.3e primul paragraf din APV, se interzice administratorului unui local de tipul celor vizate la articolul 2.3.1.1 primul paragraf litera a) punctul 3 din același regulament să primească sau să găzduiască în localul său alte persoane decât rezidenții. Noțiunea „local” este definită de această ultimă dispoziție ca fiind un spațiu accesibil publicului, în care un agent economic furnizează, utilizând sau neutilizând aparate de distribuție, alimente și/sau băuturi nealcoolice care trebuie

consumate pe loc. Noțiunea „rezident” vizează, potrivit articolului 2.3.1.1 primul paragraf litera d) din regulamentul menționat, persoanele care au reședința efectivă în Țările de Jos.

- 21 Articolul 2.3.1.3e al doilea paragraf din APV prevede că Burgemeester van Maastricht poate decide ca dispozițiile primului paragraf să nu se aplice unuia sau mai multor tipuri de localuri vizate de acest regulament, în toată localitatea ori în unu sau mai multe sectoare ale localității, pe care acesta le specifică. Prin ordinul din 13 iulie 2006, Burgemeester van Maastricht a scutit, în întreaga localitate Maastricht, de obligația de a refuza accesul nerezidenților anumite categorii de localuri, și anume, toate localurile vizate la articolul 2.3.1.1 primul paragraf litera a) punctul 3, cu excepția coffee-shopurilor, a saloanelor de ceai și a altora, indiferent de denumirea lor.
- 22 În temeiul articolului 2.3.1.5a litera f) din APV, Burgemeester van Maastricht poate dispune închiderea pentru o perioadă determinată sau nedeterminată a unui local de tipul celor vizate la articolul 2.3.1.1 primul paragraf litera a) punctul 3 din regulamentul menționat dacă administratorul localului nu respectă articolul 2.3.1.3e primul paragraf din acesta.

Situația de fapt din acțiunea principală și întrebările preliminare

- 23 Domnul Josemans exploatează, în localitatea Maastricht, coffee-shopul Easy Going, local în care sunt vândute și consumate droguri ușoare, băuturi nealcoolice, precum și alimente.

- 24 Coffee-shopul Easy Going se înscrie în cadrul politicii de toleranță aplicate de Regatul Țărilor de Jos în ceea ce privește comercializarea canabisului. Vânzarea acestuia, deși ilicită, nu determină totuși o procedură de urmărire penală dacă are loc într-un coffee-shop autorizat și dacă sunt respectate anumite condiții, în special criteriile AHOJG.
- 25 Ca urmare a două procese verbale de constatare a faptului că în coffee-shopul menționat fuseseră admise, nerespectându-se astfel articolul 2.3.1.3e primul paragraf din APV, care prevede un criteriu de reședință, persoane care nu aveau reședința în Țările de Jos, prin ordinul din 7 septembrie 2006, Burgemeester van Maastricht a dispus închiderea temporară a acestui local.
- 26 Domnul Josemans a depus o contestație împotriva acestui ordin. Întrucât contestația a fost respinsă de Burgemeester van Maastricht prin decizia din 28 martie 2007, acesta a formulat o acțiune la Rechtbank Maastricht (tribunal local din Maastricht). Printr-o hotărâre din 1 aprilie 2008, această instanță a anulat decizia menționată și a abrogat ordinul din 7 septembrie 2006. În opinia instanței, interdicția de a admite în coffee-shopuri persoane care nu au reședința în Țările de Jos, prevăzută de APV, constituie o discriminare indirectă pe motiv de cetățenie sau naționalitate, contrară articolului 1 din Constituția acestui stat. În schimb, nu s-ar încălca dreptul Uniunii. Din Hotărârea din 5 iulie 1988, Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat (289/86, Rec., p. 3655), și din Hotărârea din 29 iunie 1999, Coffeeshop „Siberië” (C-158/98, Rec., p. I-3971), ar rezulta că comerțul cu stupefiante nu intră în domeniul de aplicare al Tratatului CE.
- 27 La 5 mai și, respectiv, la 8 mai 2008, domnul Josemans și Burgemeester van Maastricht au declarat apel împotriva acestei hotărâri la Raad van State. Burgemeester van Maastricht contestă interpretarea Constituției olandeze. În ceea ce îl privește pe domnul Josemans, acesta susține că reglementarea în cauză în acțiunea principală cuprinde o inegalitate de tratament nejustificată între cetățenii Uniunii și că, mai

precis, persoanele care nu au reședința în Țările de Jos sunt lipsite de posibilitatea de a cumpăra în coffee-shopuri produse legale, nerespectându-se astfel dreptul Uniunii.

28 În aceste împrejurări, Raad van State a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) O reglementare, precum cea în discuție în acțiunea principală, privind accesul nerezidenților în coffee-shopuri intră, în totalitate sau în parte, în domeniul de aplicare al Tratatului CE, în special în domeniul de aplicare al liberei circulații a mărfurilor și/sau a serviciilor ori în domeniul de aplicare al principiului nediscriminării prevăzut la articolul 12 CE coroborat cu articolul 18 CE?

- 2) În măsura în care dispozițiile Tratatului CE referitoare la libera circulație a mărfurilor și/sau a serviciilor sunt aplicabile, interdicția privind accesul nerezidenților în coffee-shopuri este un mijloc adecvat și proporțional pentru a reduce turismul drogurilor și tulburările determinate de acesta?

- 3) Interdicția discriminării cetățenilor Uniunii pe motiv de cetățenie sau naționalitate, consacrată la articolul 12 CE coroborat cu articolul 18 CE, este aplicabilă reglementării privind accesul nerezidenților în coffee-shopuri dacă și în măsura în care dispozițiile Tratatului CE referitoare la libera circulație a mărfurilor și a serviciilor nu sunt aplicabile?

- 4) În cazul unui răspuns afirmativ: diferențierea indirectă efectuată în această privință între rezidenți și nerezidenți este justificată, iar interdicția de a permite accesul nerezidenților în coffee-shopuri este un mijloc adecvat și proporțional pentru a reduce turismul drogurilor și tulburările determinate de acesta?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 29 Prin intermediul cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, instanța de trimitere urmărește să afle dacă dreptul Uniunii se opune unei reglementări locale, precum cea care face obiectul acțiunii principale, care interzice accesul persoanelor care nu au reședința în Țările de Jos în coffee-shopuri situate în localitatea respectivă. Mai precis, aceasta se referă la libera circulație a mărfurilor reglementată de articolul 28 CE și următoarele, la libera prestare a serviciilor consacrată de articolul 49 CE și următoarele, precum și la principiul nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate, prevăzut la articolul 12 CE coroborat cu articolul 18 CE, privind cetățenia Uniunii.
- 30 De la bun început, trebuie amintit că, după cum rezultă din cuprinsul punctelor 15-17 din prezenta hotărâre, coffee-shopurile reprezintă localuri care aparțin categoriei de localuri de tip restaurant, în care cannabisul este comercializat pentru consumatorii cu vârsta minimă de 18 ani. Un asemenea local necesită o autorizație de exploatare și, în plus, trebuie să îndeplinească toate criteriile AHOJG.
- 31 Este cert că acest cannabis vândut în coffee-shopuri nu face parte dintr-un circuit strict supravegheat de autoritățile competente pentru a fi utilizat în scopuri medicale sau științifice.

- 32 Deși, potrivit guvernului olandez, există asemenea localuri a căror singură activitate este numai comercializarea de cannabis, nu este mai puțin adevărat că în mai multe coffee-shopuri sunt de asemenea vândute și consumate băuturi nealcoolice și alimente. După cum rezultă din decizia de trimitere, aceasta este situația, în special, în ceea ce privește coffee-shopul Easy Going.
- 33 În asemenea împrejurări, trebuie evaluate, în raport cu dispozițiile la care se face referire în cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, pe de o parte, activitatea care constă în comercializarea cannabisului în coffee-shopuri și, pe de altă parte, problema dacă vânzarea băuturilor nealcoolice și a alimentelor în asemenea localuri poate avea efecte în ceea ce privește răspunsul care trebuie dat instanței de trimitere.

Cu privire la prima întrebare

- 34 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă un administrator al unui coffee-shop poate, în cadrul activității sale de comercializare, pe de o parte, a stupefiantelor care nu fac parte din circuitul strict supravegheat de autoritățile competente pentru a fi utilizate în scopuri medicale sau științifice și, pe de altă parte, a băuturilor nealcoolice și a alimentelor, să invoce articolele 29 CE, 49 CE și/sau 12 CE, acesta din urmă coroborat cu articolul 18 CE, pentru a se opune unei reglementări locale, precum cea în cauză în acțiunea principală.
- 35 În ceea ce privește comercializarea cannabisului, domnul Josemans consideră că această activitate intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii și că reglementarea în cauză în acțiunea principală este contrară principiului nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate. În schimb, Burgemeester van Maastricht, precum și guvernele olandez, belgian, german și francez susțin că activitatea în cauză nu intră

nici sub incidența libertăților de circulație, nici sub cea a principiului nediscriminării, având în vedere existența unei interdicții de comercializare a stupefiantelor. Comisia Europeană consideră că, pentru o decizie cu privire la cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, nu este necesară pronunțarea în ceea ce privește comercializarea canabisului.

36 În acest context, trebuie amintit că, întrucât nocivitatea stupefiantelor, inclusiv a celor pe bază de cânepă, cum este canabisul, este recunoscută la nivel global, comercializarea acestora este interzisă în toate statele membre, făcând excepție comerțul strict controlat pentru o utilizare în scopuri medicale și științifice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 februarie 1981, Horvath, 50/80, Rec., p. 385, punctul 10, Hotărârea din 26 octombrie 1982, Wolf, 221/81, Rec., p. 3681, punctul 8, Hotărârea din 26 octombrie 1982, Einberger, 240/81, Rec., p. 3699, punctul 8, Hotărârea din 28 februarie 1984, Einberger, 294/82, Rec., p. 1177, punctul 15, Hotărârea din 5 iulie 1988, Mol, 269/86, Rec., p. 3627, punctul 15, și Hotărârea Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat, citată anterior, punctul 17).

37 Această situație juridică respectă diferite instrumente internaționale la care statele membre au cooperat sau au aderat, precum Convenția unică a Organizației Națiunilor Unite asupra stupefiantelor, încheiată la New York la 30 martie 1961, modificată prin Protocolul din 1972 privind modificarea Convenției unice din 1961 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 520, n° 7515, denumită în continuare „Convenția unică”), și Convenția Organizației Națiunilor Unite privind substanțele psihotrope, încheiată la Viena la 21 februarie 1971 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1019, nr. 14956). În continuare, măsurile prevăzute de acestea au fost consolidate și completate de Convenția încheiată la Viena la 20 decembrie 1988, la care sunt părți toate statele membre, precum și Uniunea Europeană. Printre substanțele și produsele menționate de aceste convenții figurează și canabisul.

38 În preambulul Convenției unice, părțile se declară conștiente că le revine datoria de a preveni și de a combate toxicomania, recunoscând totodată că întrebuintarea

stupefiantelor din punct de vedere medical este indispensabilă în vederea ușurării durerii și că trebuie luate măsurile necesare pentru a se asigura ca stupefiantele să fie disponibile în vederea acestui scop. Potrivit articolului 4 din această convenție, părțile vor lua toate măsurile necesare pentru a limita în mod exclusiv la scopuri medicale și științifice producția, fabricarea, exportul, importul, distribuirea, comerțul, întreținerea și deținerea stupefiantelor (a se vedea Hotărârea Wolf, punctul 9, și Hotărârea din 26 octombrie 1982, Einberger, punctul 9, citate anterior).

39 În ceea ce privește mai precis dreptul Uniunii, în Decizia-cadru 2004/757 se prevede, la articolul 2 alineatul (1) litera (a), că fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a garanta că, printre altele, următoarele fapte intenționate sunt pedepsite atunci când sunt săvârșite fără drept: oferirea, comercializarea, distribuirea, vânzarea, livrarea în orice condiții și intermedierea de droguri. Potrivit alineatului (2) al acestui articol, faptele menționate la alineatul (1) nu sunt incluse în domeniul de aplicare al deciziei-cadru în cazul în care sunt săvârșite exclusiv pentru consumul personal al autorilor acestora, astfel cum este definit de legislația internă. La articolul 1 punctul 1 din acest act se precizează că noțiunea „drog” include oricare dintre substanțele reglementate de Convenția unică și de Convenția Națiunilor Unite privind substanțele psihotrope, încheiată la Viena la 21 februarie 1971.

40 În plus, în temeiul articolului 71 alineatul (1) din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985, statele contractante la aceasta s-au angajat, cu privire la vânzarea directă sau indirectă de substanțe narcotice și substanțe psihotrope de orice fel, inclusiv canabis, și la deținerea acestor produse și substanțe în vederea vânzării sau exportului, să adopte, în conformitate cu convențiile existente ale Organizației Națiunilor Unite, toate măsurile necesare pentru a preveni și a pedepsi traficul ilegal de substanțe narcotice și de substanțe psihotrope.

- 41 Din cele de mai sus rezultă că stupefiantele care nu se află într-un circuit strict supravegheat de autoritățile competente pentru a fi utilizate în scopuri medicale și științifice intră, prin însăși natura lor, sub incidența unei interdicții de import și de comercializare în toate statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea Wolf, punctul 10, Hotărârea din 26 octombrie 1982, Einberger, punctul 10, Hotărârea din 28 februarie 1984, Einberger, punctul 15, Hotărârea Mol, punctele 15 și 18, Hotărârea Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat, punctele 17 și 20, precum și Hotărârea Coffeeshop „Siberië”, punctul 14, citate anterior). Împrejurarea că unul sau altul dintre statele membre califică un stupefiant ca fiind un drog ușor nu este de natură să pună la îndoială această afirmație (a se vedea în acest sens Hotărârea Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat, citată anterior, punctul 25).
- 42 Întrucât este interzisă introducerea în circuitul economic și comercial al Uniunii a stupefiantelor care nu aparțin unui circuit strict supravegheat, un administrator al unui coffee-shop nu poate invoca libertățile de circulație sau principiul nediscriminării, în ceea ce privește activitatea care constă în comercializarea canabisului, pentru a se opune unei reglementări locale precum cea în cauză în acțiunea principală.
- 43 Această concluzie nu poate fi infirmată de împrejurarea că, după cum rezultă din cuprinsul punctelor 12-14 din prezenta hotărâre, Regatul Țărilor de Jos aplică o politică de toleranță față de vânzarea de canabis, deși comerțul de stupefiante este interzis în acest stat membru. Astfel, din jurisprudența Curții rezultă că o asemenea interdicție nu este afectată de simplul fapt că autoritățile care răspund de punerea sa în aplicare, ținând seama în special de capacitățile de personal și materiale limitate, acordă o prioritate mai redusă pedepsirii unui anumit tip de comerț de stupefiante pentru că acestea consideră alte tipuri de comerț ca fiind mai periculoase. Mai ales, o asemenea abordare nu poate să asimileze traficul ilicit de stupefiante cu circuitul economic strict supravegheat de autoritățile competente în domeniul medical și științific. Astfel, acesta din urmă este legalizat în mod efectiv, în timp ce traficul ilicit, chiar dacă este tolerat, rămâne interzis (a se vedea în acest sens Hotărârea Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat, citată anterior, punctul 29).

- 44 În ceea ce privește comercializarea băuturilor nealcoolice și a alimentelor în coffee-shopuri, domnul Josemans, guvernul german și Comisia consideră că Curtea ar trebui să aprecieze efectele reglementării în cauză în acțiunea principală asupra exercitării acestei activități. Guvernul german subliniază că aceste produse trebuie consumate pe loc. Comisia pune la îndoială faptul că nerezidenții le cumpără cu intenția de a le exporta spre statele lor de reședință. În consecință, dispozițiile care trebuie aplicate ar fi cele care reglementează libera prestare a serviciilor în sensul articolului 49 CE, iar nu cele privind libera circulație a mărfurilor în sensul articolului 29 CE.
- 45 Burgemeester van Maastricht, precum și guvernul olandez, belgian și francez susțin că, în asemenea localuri, comercializarea băuturilor nealcoolice și a alimentelor este cu totul secundară în raport cu cea a canabisului și nu poate avea efecte în ceea ce privește soluționarea acțiunii principale.
- 46 Această ultimă teză nu poate fi reținută. Deși se admite că localurile coffee-shop sunt dedicate în principal vânzării și consumului de canabis, nu este totuși mai puțin adevărat că în asemenea localuri, comercializarea de băuturi nealcoolice și de alimente reprezintă, ca regulă generală, o activitate economică ce nu trebuie neglijată. În răspuns la o întrebare adresată de Curte, guvernul olandez a precizat în ședința de audiere a pledoariilor că această activitate reprezintă în general între 2,5 % și 7,1 % din cifra de afaceri a coffee-shopurilor din localitatea Maastricht. În ceea ce privește în special situația economică a coffee-shopului Easy Going, conform indicațiilor furnizate de domnul Josemans, partea din cifra de afaceri a acestui local care provine din vânzarea de asemenea produse se situează între aceste limite.
- 47 Prin urmare, trebuie analizat dacă și, dacă este cazul, în ce măsură reglementarea în cauză în acțiunea principală este susceptibilă, în ceea ce privește comercializarea de băuturi nealcoolice și de alimente, să afecteze exercitarea libertăților de circulație

reglementate de articolele 29 CE și 49 CE sau să aducă atingere principiului nediscriminării „pe motiv de cetățenie sau naționalitate” în sensul articolului 12 CE coroborat cu articolul 18 CE.

- 48 Pentru a stabili dacă o asemenea activitate are legătură cu libera circulație a mărfurilor sau cu libera prestare a serviciilor, trebuie amintit că noțiunea de local este definită la articolul 2.3.1.1 primul paragraf litera a) punctul 3) din APV ca fiind un spațiu accesibil publicului, în care un agent economic furnizează, utilizând sau neutilizând aparate de distribuție, alimente și/sau băuturi nealcoolice care trebuie consumate pe loc.
- 49 În asemenea împrejurări, rezultă că, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 76 din concluzii, comercializarea de băuturi nealcoolice și de alimente în coffee-shopuri reprezintă o activitate de tip restaurant, caracterizată de o serie de elemente și de acțiuni în cadrul cărora serviciile prevalează în raport cu livrarea bunului însuși (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 10 martie 2005, Hermann, C-491/03, Rec., p. I-2025, punctul 27).
- 50 Întrucât problema liberei circulații a mărfurilor este cu totul secundară în raport cu cea a liberei prestări a serviciilor și poate fi analizată împreună cu aceasta, Curtea examinează reglementarea în cauză în acțiunea principală numai în raport cu această din urmă libertate fundamentală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 martie 1994, Schindler, C-275/92, Rec., p. I-1039, punctul 22, Hotărârea din 25 martie 2004, Karner, C-71/02, Rec., p. I-3025, punctul 46, Hotărârea din 14 octombrie 2004, Omega, C-36/02, Rec., p. I-9609, punctul 26, Hotărârea din 3 octombrie 2006, Fidium Finanz, C-452/04, Rec., p. I-9521, punctul 34, precum și Hotărârea din 1 iulie 2010, Dijkman și Dijkman-Laveleije, C-233/09, Rep., p. I-6649, punctul 33).
- 51 În ceea ce privește aplicabilitatea articolului 12 CE, care prevede principiul general al interzicerii oricărei discriminări pe motiv de cetățenie sau naționalitate, trebuie arătat că această dispoziție nu are vocație de a se aplica în mod autonom decât în situațiile reglementate de dreptul Uniunii pentru care Tratatul CE nu conține norme

speciale de interzicere a discriminării (a se vedea în special Hotărârea din 30 mai 1989, Comisia/Grecia, 305/87, Rec., p. 1461, punctele 12 și 13, Hotărârea din 11 octombrie 2007, Hollmann, C-443/06, Rep., p. I-8491, punctul 28, precum și Hotărârea din 10 septembrie 2009, Comisia/Germania, C-269/07, Rep., p. I-7811, punctul 98).

- 52 Întrucât principiul nediscriminării a fost pus în aplicare în domeniul liberei prestări a serviciilor prin articolul 49 CE, articolul 12 CE nu este aplicabil în împrejurări precum cele din acțiunea principală.
- 53 În ceea ce privește aplicabilitatea articolului 18 CE, care prevede în general dreptul oricărui cetățean al Uniunii la libera circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, trebuie să se constate că această dispoziție își găsește o expresie specifică în dispozițiile care garantează libera prestare a serviciilor (a se vedea în special Hotărârea din 6 februarie 2003, Stylianakis, C-92/01, Rec., p. I-1291, punctul 18, Hotărârea din 11 septembrie 2007, Schwarz și Gootjes-Schwarz, C-76/05, Rep., p. I-6849, punctul 34, precum și Hotărârea din 20 mai 2010, Zanotti, C-56/09, Rep., p. I-4517, punctul 24). Întrucât cetățenii Uniunii care nu au reședința în Țările de Jos și care doresc să intre, în localitatea Maastricht, în coffee-shopuri pentru a consuma produse legale trebuie considerați beneficiari ai serviciilor în sensul articolului 49 CE, Curtea nu va trebui să se pronunțe cu privire la interpretarea articolului 18 CE.
- 54 Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare că, în cadrul activității sale de comercializare a stupefiantelor care nu fac parte din circuitul strict supravegheat de autoritățile competente pentru a fi utilizate în scopuri medicale sau științifice, un administrator al unui coffee-shop nu poate invoca articolele 12 CE, 18 CE, 29 CE sau 49 CE pentru a se opune unei reglementări locale, precum cea în cauză în acțiunea principală, care interzice accesul în asemenea localuri al persoanelor care nu au reședința în Țările de Jos. În ceea ce privește activitatea care constă în comercializarea de

băuturi nealcoolice și de alimente în aceleași localuri, articolul 49 CE și următoarele pot fi invocate în mod util de un asemenea administrator.

Cu privire la a doua întrebare

- 55 A doua întrebare a fost adresată în ipoteza în care dispozițiile care reglementează libera circulație a mărfurilor sau cele referitoare la libera prestare a serviciilor sunt aplicabile în împrejurările din acțiunea principală. Aceasta privește, în esență, problema dacă o reglementare locală precum cea din acțiunea principală constituie o restricție privind exercitarea uneia dintre aceste libertăți și, dacă este cazul, dacă măsura menționată poate fi justificată de obiectivul de combatere a turismului drogurilor și a tulburărilor pe care acesta le cauzează și, în sfârșit, dacă reprezintă o măsură proporțională în raport cu acest obiectiv.
- 56 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, această problemă trebuie analizată numai din perspectiva articolului 49 CE și următoarelor, limitând examinarea la efectele reglementării menționate asupra comercializării în coffee-shopuri de băuturi nealcoolice și de alimente.
- 57 Este cert că, în temeiul reglementării în cauză în acțiunea principală, nu sunt admiși în coffee-shopuri decât „rezidenții”. Această noțiune vizează, conform articolului 2.3.1.1 primul paragraf litera d) din APV, orice persoană care are reședința efectivă în Țările de Jos. În consecință, administratorii unor asemenea localuri nu au dreptul de a furniza servicii de tip restaurant persoanelor care au reședința în alte state membre, iar aceste persoane nu pot beneficia de asemenea servicii.

- 58 Din jurisprudența Curții rezultă că principiul egalității de tratament, pentru care articolul 49 CE reprezintă o expresie particulară, interzice nu numai discriminările evidente, întemeiate pe naționalitate sau cetățenie, ci și orice forme disimulate de discriminare care, prin aplicarea altor criterii de diferențiere, conduc în fapt la același rezultat (a se vedea în special Hotărârea din 5 decembrie 1989, Comisia/Italia, C-3/88, Rec., p. 4035, punctul 8, Hotărârea din 16 ianuarie 2003, Comisia/Italia, C-388/01, Rec., p. I-721, punctul 13, Hotărârea din 30 iunie 2005, *Tod's și Tod's France*, C-28/04, Rec., p. I-5781, punctul 19, precum și Hotărârea din 7 iulie 2005, Comisia/Austria, C-147/03, Rec., p. I-5969, punctul 41).
- 59 Aceasta este situația, printre altele, a unei măsuri care prevede o distincție bazată pe criteriul reședinței, în sensul că acest criteriu riscă să acționeze în principal în defavoarea resortisanților altor state membre, în măsura în care nerezidenții sunt cel mai adesea străini (a se vedea în special Hotărârea din 29 aprilie 1999, *Ciola*, C-224/97, Rec., p. I-2517, punctul 14, Hotărârea din 16 ianuarie 2003, Comisia/Italia, citată anterior, punctul 14, Hotărârea din 1 octombrie 2009, *Gottwald*, C-103/08, Rep., p. I-9117, punctul 28, precum și Hotărârea din 13 aprilie 2010, *Bressol și alții*, C-73/08, Rep., p. I-2735, punctul 45).
- 60 Cu toate acestea, trebuie analizat dacă o astfel de restricție poate fi justificată în mod obiectiv de interesele legitime recunoscute de dreptul Uniunii.
- 61 Guvernul german consideră că reglementarea în cauză în acțiunea principală este justificată de dispozițiile derogatorii prevăzute la articolul 46 alineatul (1) CE coroborat cu articolul 55 CE, și anume, motivele de ordine publică, de siguranță publică și de sănătate publică. *Burgemeester van Maastricht*, precum și guvernul belgian invocă motive de ordine publică și de siguranță publică cu titlu subsidiar. În opinia guvernului olandez, necesitatea de a combate turismul drogurilor reprezintă un obiectiv de interes general în sensul jurisprudenței instaurate prin Hotărârea din 20 februarie 1979, *Rewe-Zentral*, cunoscută sub numele „*Cassis de Dijon*” (120/78, Rec., p. 649).

- 62 Deși recunoaște importanța combaterii turismului drogurilor, Comisia susține că, deoarece are caracter discriminatoriu, reglementarea menționată nu poate fi compatibilă cu dreptul Uniunii decât dacă se întemeiază pe o dispoziție derogatorie expresă, și anume, articolul 46 CE coroborat cu articolul 55 CE. Derogările prevăzute de aceste dispoziții trebuie să facă obiectul unei interpretări restrictive. În ceea ce privește mai precis motivele de ordine publică, acestea nu ar putea fi invocate decât în caz de amenințare reală și suficient de gravă care afectează un interes fundamental al societății (a se vedea în special Hotărârea din 27 octombrie 1977, Bouchereau, 30/77, Rec., p. 1999, punctul 35).
- 63 În speță, este cert că reglementarea în cauză în acțiunea principală urmărește să pună capăt tulburărilor cauzate de marele număr de turiști care doresc să cumpere sau să consume cannabis în coffee-shopurile situate în localitatea Maastricht. Potrivit informațiilor furnizate de Burgemeester van Maastricht în ședința de audiere a pledoariilor, cele 14 coffee-shopuri din această localitate ar atrage aproximativ 10 000 de vizitatori pe zi și ceva mai mult de 3,9 milioane de vizitatori pe an, dintre care 70 % nu ar locui în Țările de Jos.
- 64 Burgemeester van Maastricht și guvernul olandez subliniază că problemele legate de vânzarea drogurilor ușoare cu care se confruntă această localitate, cum sunt diferitele forme de tulburări și de criminalitate, precum și numărul în creștere de puncte de vânzare ilegală a drogurilor, inclusiv a drogurilor tari, s-au agravat din cauza turismului drogurilor. Guvernele belgian, german și francez invocă tulburările ordinii publice pe care acest fenomen, inclusiv exportul ilicit de cannabis, le cauzează în alte state membre decât Regatul Țărilor de Jos, în special în statele vecine acestuia.
- 65 Trebuie subliniat că activitatea de combatere a turismului drogurilor și a tulburărilor pe care acesta le cauzează se înscrie în cadrul luptei împotriva drogurilor. Aceasta are legătură cu menținerea ordinii publice și cu protecția sănătății cetățenilor, atât la nivelul statelor membre, cât și la nivelul Uniunii.

- 66 Având în vedere angajamentele asumate de Uniune și de statele sale membre, este neîndoielnic că obiectivele menționate mai sus constituie un interes legitim de natură să justifice, în principiu, o restricție privind obligațiile impuse de dreptul Uniunii, chiar în temeiul unei libertăți fundamentale precum libera prestare a serviciilor.
- 67 În acest context, trebuie amintit că, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 11, 37 și 38 din prezenta hotărâre, necesitatea combaterii drogurilor a fost recunoscută prin diferite convenții internaționale la care statele membre sau Uniunea au cooperat sau au aderat. În preambulul acestor instrumente sunt amintite pericolul pe care îl constituie în special cererea și traficul ilicit de stupefiante și de substanțe psihotrope pentru sănătatea și pentru bunăstarea persoanelor, precum și efectele nefaste pe care aceste fenomene le au asupra fundamentelor economice, culturale și politice ale societății.
- 68 În plus, necesitatea combaterii drogurilor, în special prin prevenirea toxicomaniei și prin pedepsirea traficului ilicit cu asemenea produse sau substanțe, a fost consacrată la articolul 152 alineatul (1) CE, precum și la articolele 29 UE și 31 UE. În ceea ce privește dispozițiile din dreptul derivat, în Decizia-cadru 2004/757 se prevede, în considerentul (1), că traficul ilicit de droguri reprezintă o amenințare pentru sănătatea, siguranța și calitatea vieții cetățenilor Uniunii, precum și pentru economia legală, stabilitatea și siguranța statelor membre. Pe de altă parte, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 10 din prezenta hotărâre, anumite instrumente ale Uniunii vizează explicit prevenirea turismului drogurilor.
- 69 Cu toate acestea, măsurile restrictive privind libera prestare a serviciilor nu pot fi justificate de obiectivul de combatere a turismului drogurilor și a tulburărilor pe care acesta le cauzează decât dacă sunt de natură să garanteze realizarea acestui obiectiv și nu depășesc ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins (a se vedea în acest sens Hotărârea Omega, citată anterior, punctul 36, Hotărârea din 11 decembrie 2007, International Transport Workers' Federation și Finnish Seamen's Union, C-438/05,

Rep., p. I-10779, punctul 75, precum și Hotărârea din 14 februarie 2008, *Dynamic Medien, C-244/06*, Rep., p. I-505, punctul 42).

- 70 În acest context, trebuie amintit că o măsură restrictivă nu poate fi considerată de natură să garanteze realizarea obiectivului urmărit decât în cazul în care răspunde cu adevărat preocupării privind atingerea acestuia în mod coerent și sistematic (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 martie 2009, *Hartlauer, C-169/07*, Rep., p. I-1721, punctul 55, Hotărârea din 19 mai 2009, *Apothekerkammer des Saarlandes și alții, C-171/07 și C-172/07*, Rep., p. I-4171, punctul 42, precum și Hotărârea din 8 septembrie 2009, *Liga Portuguesa de Futebol Profissional și Bwin International, C-42/07*, Rep., p. I-7633, punctele 59-61).
- 71 Domnul Josemans pune sub semnul întrebării caracterul apt și proporțional al reglementării în cauză în acțiunea principală. Aceasta ar viza în mod exclusiv coffee-shopurile. Or, în temeiul criteriilor AHOJG, aceste localuri, spre deosebire de punctele de vânzare ilegală de droguri care funcționează în localitatea Maastricht, ar fi obligate să combată tulburările cauzate de clientela lor. Pe de altă parte, reglementarea menționată ar fi de natură să împingă turiștii drogurilor spre utilizarea unui circuit ilegal.
- 72 Comisia pune la îndoială caracterul necesar al reglementării în cauză în acțiunea principală, precum și coerența acesteia. Comisia subliniază că măsurile naționale care vizează combaterea tulburărilor cauzate de consumul de droguri ar trebui să se întemeieze pe criterii obiective și nediscriminatorii. În acest context, Comisia amintește Hotărârea din 18 mai 1992, *Adoui și Cornuaille* (115/81 și 116/81, Rec., p. 1665), privind dreptul de ședere sau de stabilire al prostituatelor, precum și jurisprudența care rezultă din aceasta.

- 73 În schimb, Burgemeester van Maastricht, precum și guvernele olandez, belgian și german consideră că reglementarea în cauză în acțiunea principală reprezintă un mijloc apt și proporțional pentru combaterea turismului drogurilor și a tulburărilor pe care acesta le cauzează. Burgemeester van Maastricht și guvernul olandez subliniază că diferitele măsuri adoptate de localitățile care aplică o politică de toleranță față de coffee-shopuri pentru a face față acestui fenomen nu au permis atingerea obiectivului urmărit.
- 74 În speță, nu se poate nega faptul că politica de toleranță aplicată de Regatul Țărilor de Jos în ceea ce privește vânzarea de cannabis incită persoanele care au reședința în alte state membre să se deplaseze spre acest stat, și în special spre localitățile în care coffee-shopurile sunt tolerate, cu precădere în zonele de frontieră, pentru cumpărarea și pentru consumarea acestui stupefiant. Pe de altă parte, potrivit informațiilor care rezultă din dosar, o parte din aceste persoane ar cumpăra cannabis în asemenea localuri în vederea exportului ilegal al acestui drog spre alte state membre.
- 75 Este incontestabil că o interdicție de a admite nerezidenții în coffee-shopuri, precum cea care face obiectul acțiunii principale, constituie o măsură de natură să limiteze în mod substanțial turismul drogurilor și, prin urmare, să reducă problemele create de acesta.
- 76 În acest context, trebuie subliniat că doar caracterul discriminatoriu al reglementării în cauză în acțiunea principală nu poate să implice faptul că modul în care aceasta urmărește realizarea obiectivului vizat este incoerent. Deși Curtea a considerat, în Hotărârea Adoui și Cornuaille, citată anterior, că un stat membru nu poate invoca în mod util motivele de ordine publică în ceea ce privește comportamentul unei persoane care nu este propriul resortisant, în măsura în care acesta nu adoptă măsuri represive sau alte măsuri reale și eficiente atunci când același comportament constituie practica propriilor resortisanți, nu este totuși mai puțin adevărat că acțiunea principală se înscrie într-un context juridic diferit.

- 77 Astfel, după cum s-a amintit la punctul 36 din prezenta hotărâre, comercializarea stupefiantelor este interzisă în toate statele membre, în temeiul dreptului internațional și al dreptului Uniunii, făcând excepție comerțul strict controlat cu asemenea produse sau substanțe pentru o utilizare în scopuri medicale și științifice. În schimb, comportamentul vizat de hotărârea citată la punctul precedent, respectiv prostituția, făcând abstracție de traficul de ființe umane, nu este interzis de dreptul internațional sau de cel al Uniunii. Astfel, acest comportament este tolerat sau reglementat în mai multe state membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 noiembrie 2001, Jany și alții, C-268/99, Rec., p. I-8615, punctul 57).
- 78 Or, nu poate fi considerat incoerent faptul că un stat membru ia măsurile adecvate pentru a rezista unui aflux important de rezidenți ai altor state membre care doresc să profite de comercializarea, tolerată în acest stat, a produselor care, prin însăși natura lor, intră sub incidența unei interdicții de comercializare în toate statele membre.
- 79 În ceea ce privește aplicabilitatea reglementării în cauză în acțiunea principală, trebuie amintit că aceasta nu se aplică decât în cazul localurilor a căror activitate principală constă în comercializarea canabisului. Aceasta nu împiedică în niciun mod o persoană care nu are reședința în Țările de Jos să intre, în localitatea Maastricht, în alte localuri de tip restaurant pentru a consuma băuturi nealcoolice și alimente. Potrivit guvernului olandez, numărul de asemenea localuri depășește 500.
- 80 În ceea ce privește posibilitatea de a adopta măsuri mai puțin restrictive pentru libera prestare a serviciilor, din dosar rezultă că în localitățile care aplică o politică de toleranță față de coffee-shopuri au fost puse în aplicare diverse măsuri care vizează combaterea turismului drogurilor și a tulburărilor pe care acesta le cauzează, precum limitarea numărului de coffee-shopuri sau a orelor de funcționare a unor asemenea localuri, instituirea unui sistem de cartele care permit clienților să aibă acces

în acestea sau reducerea cantității de canabis care poate fi cumpărată de o persoană. Potrivit informațiilor furnizate de Burgemeester van Maastricht, precum și de guvernul olandez, aceste măsuri s-au dovedit totuși insuficiente și ineficace în raport cu obiectivul urmărit.

81 În ceea ce privește, mai precis, posibilitatea de a acorda nerezidenților accesul în coffee-shopuri fără ca, în același timp, să se permită să li se vândă canabis, trebuie arătat că nu este ușor să se controleze și să se supravegheze în mod riguros că acest produs nu este nici servit nerezidenților, nici consumat de aceștia. În plus, ar exista temerea că o asemenea abordare încurajează comerțul ilicit sau revânzarea de canabis nerezidenților de către rezidenți în interiorul coffee-shopurilor.

82 Or, statelor membre nu li se poate refuza posibilitatea de a urmări obiectivul de combatere a turismului drogurilor și a tulburărilor pe care acesta le cauzează prin adoptarea unor norme generale care sunt ușor de administrat și de controlat de autoritățile naționale (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 10 februarie 2009, Comisia/Italia, C-110/05, Rep., p. I-519, punctul 67, precum și Hotărârea din 4 iunie 2009, Mickelson și Roos, C-142/05, Rep., p. I-4273, punctul 36). În speță, niciun element din dosar nu permite să se prezume că obiectivul urmărit ar putea fi asigurat la un nivel precum cel avut în vedere de reglementarea în cauză în acțiunea principală acordându-se nerezidenților accesul în coffee-shopuri fără ca, în același timp, să se permită să li se vândă canabis.

83 În asemenea împrejurări, trebuie să se constate că o reglementare precum cea în cauză în acțiunea principală este de natură să garanteze realizarea obiectivului de combatere a turismului drogurilor și a tulburărilor pe care acesta le cauzează și nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia.

- 84 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 49 CE trebuie interpretat în sensul că o reglementare precum cea în cauză în acțiunea principală constituie o restricție privind libera prestare a serviciilor consacrată de Tratatul CE. Această restricție este justificată însă prin obiectivul de combatere a turismului drogurilor și a tulburărilor pe care acesta le cauzează.

Cu privire la a treia și la a patra întrebare

- 85 A treia și a patra întrebare au fost adresate cu titlu subsidiar și privesc aplicarea principiului nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate prevăzut la articolul 12 CE coroborat cu articolul 18 CE, care reglementează libera circulație a cetățenilor Uniunii.
- 86 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la aceste întrebări.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 87 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

- 1) **În cadrul activității sale de comercializare a stupefiantelor care nu fac parte din circuitul strict supravegheat de autoritățile competente pentru a fi utilizate în scopuri medicale sau științifice, un administrator al unui coffee-shop nu poate invoca articolele 12 CE, 18 CE, 29 CE sau 49 CE pentru a se opune unei reglementări locale, precum cea în cauză în acțiunea principală, care interzice accesul în asemenea localuri al persoanelor care nu au reședința în Țările de Jos. În ceea ce privește activitatea care constă în comercializarea de băuturi nealcoolice și de alimente în aceleași localuri, articolul 49 CE și următoarele pot fi invocate în mod util de un asemenea administrator.**

- 2) **Articolul 49 CE trebuie interpretat în sensul că o reglementare precum cea în cauză în acțiunea principală constituie o restricție privind libera prestare a serviciilor consacrată de Tratatul CE. Această restricție este justificată însă prin obiectivul de combatere a turismului drogurilor și a tulburărilor pe care acesta le cauzează.**

Semnături